

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 8. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20'—, polletno K 10'—, četrletno K 5'—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celoletno K 30'—, — Naročnina se pošilja upravnistvu.

Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo: Učiteljska Tiskarna, Frančiškanska ulica št. 8.

Dopisi se pošiljajo urednistvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopi si ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglašanju po- pust. — Za odgovor je priložiti znamko.

Telefon številka 118.

Cerkveno vprašanje v Sp. Šiški.

Dolgo se že vleče vprašanje, ali se naj zida v Šiški nova cerkev, ali ne, oziroma ali naj postane Šiška samostojna župnija, ali naj ostane v zvezi s frančiškansko ljubljansko faro.

Vsakemu človeku bo jasno, da naj v tem vprašanju odloči ljudstvo, oziroma od ljudstva izvoljeni občinski odbor. Kajti cerkev in druge take stvari stanejo denar in oni, ki mora plačati, ima vendar pravico, da se najprej izjavi, ali je zadovoljen z novotarijo ali ne. Pri nas se je pregesto spomni duhovščina na kake nove stvari — ljudstvo pa naj plačuje. Nova cerkev je vedno nov nabiralnik za klerikalne potrebe — zato si jo klerikalci tako žele.

Ker pa v Šiški ni bilo upanja, da bi Šiščani hoteli plačati tisoče za novo cerkev in novo župnijo, so hoteli klerikalci — brez dovoljenja ljudstva in proti volji občine spraviti v Šiško novo cerkev, dokler vlada še gerent Zajc.

Tako se je nekega lepega dne pojavila na občinski deski v Šiški napisana vrsta, da je samostojna fara v Šiški — gotova stvar.

Proti tem se je vložila pritožba na deželni odbor. Prinašamo tu pritožbo in odgovor dež. odbora, da se pokaže, kako se sedaj vlada na Kranjskem in kako je resničen pregovor, da vrana vrani ne izkljuje oči.

Pritožba seglasi:

Na občinski deski Spodnje Šiške je dal nabiti g. gerent Zajc naslednji oglas:

»Na podlagi zagotovila, da občina Spodnja Šiška z ustanovitvijo nove župnije ne prevzame nikakih onih obveznosti in bremen in sicer zlasti ne glede zidave nove cerkve in župnišča, niti ne glede vzdrževanja tistih, kakor tudi ne glede stroškov pastirovanja župnij, se je v seji dne 9. marca 1912 gerentstvo izreklo, da je zadovoljno z ustanovitvijo lastne župnije v Spodnji Šiški in da nima nič proti temu, da se Spodnja Šiška kot samostojna župnija odkrhne od matere fare Marijinega oznanenja v Ljubljani.«

Proti sklepu gerentstva v seji dne 9. marca 1912, da je zadovoljno z ustanovitvijo lastne župnije v Spodnji Šiški kot samostojna župnija odkrhne od matere župnije Marijinega oznanenja v Ljubljani, se s tem pritožujemo predlagajoč, da visoki deželni odbor ta sklep gerentstva kot nedopusten in nezakonit razveljavi. — V smislu § 99. obč. reda za vojvodino Kranjsko je gerentstvo le začasna institucija, ki ima izključno le ta pomen in namen, da izvršuje ona neobhodno potrebna opravila v občini, ki se brez večje škode ne dajo odložiti.

Vsled tega je nedopustno, da bi gerentstvo napravljalo take sklepe, ki morejo pomeniti za občino trajno obremenitev ali ustvariti v občini trajne izpremembe. Take trajne spremembe pa brezdomno nastanejo, ako stopi v pravno moč, ta, od nas izpodbijani sklep gerentstva. Na drugi strani je upoštevati, da je zagotovilo, na katero se sklicuje gerentstvo v svoji objavi, da občina Spodnja Šiška z ustanovitvijo nove župnije ne prevzame nikakih obveznosti in bremen, zelo problematične vrednosti, kajti nikjer ni podana garancija, da ima zagotovilo v resnici kako pravnoveljavno podlago in da bo občina v resnici obvarovana ogromnih nad stotisoč segajočih stroškov, ki so z ustanovitvijo nove fare nerazdružljivo zvezani.

Občanji so vendar opravičeni vedeti, kaj se v tako raznih zadevah sklepa in ukrepa in si

uzurpira gerentstvo neko po zakonu mu ne pristojajoč vsesamogojnost, ako hoče brez vednosti in preko volje občanov nekaj tako dalekosežnega, kot je ustanovitev samostojne fare. — Radi tega hočemo imeti pred vsem jasnosti, kake vrste je isto zagotovilo, na katero se gerentstvo sklicuje. — Predlagamo vsled tega, da visoki dež. odbor vojvodine Kranjske tej naši pritožbi ugotovi ter odloči regentstva razveljavi. — V Spodnji Šiški, dne 21. marca 1912.

In kaj je odgovoril dež. odbor?

Odgovor se glasi:

Deželni odbor vojvodine Kranjske v Ljubljani je z oglekom z dne 29. marca 1912 št. 7232 vašo pritožbo proti izjavi gerentstva z dne 9. marca 1912, da je zadovoljno z ustanovitvijo lastne župnije v Spodnji Šiški in da nima nič proti temu, da se Spodnja Šiška odloči od matere fare Marijinega oznanenja v Ljubljani — zavrniti, ker ne more spričo pogojev, pod katerimi je bila ta izjava podana, zadeti z ustanovitvijo nove župnije občine nikakoli škoda ali breme — in so nasprotno trditve gospodov pritožnikov brez vsake podlage. O tej odločitvi se s tem obveščate... — Spodnja Šiška, dne 30. marca 1912.

Za oskrbovanje občinskih opravil občine Spodnje Šiške začasno postavljeni gerent Zajc.

Tu jih imate!

Stvar je popolnoma jasna:

Za časa gerenta naj se ustanovi samostojna fara, postavi naj se temelj za novo cerkev in se da prazno zagotovilo, da to ne bo občino — nič veljalo, ko pa bo gerent odšel, bo postalo zagotovilo brez pomena in Šiščani bodo morali plačevati tisoče. Le poglejte odgovor dež. odbora: niti z eno besedo ne pravi, da je ono »zagotovilo« utemeljeno. In kar je najbolj zanimivo: prizadejati sloji se pri obtožbi naslanjajo na paragrafe občinskega reda — ki ga je napravil dež. odbor — in dež. odbor onih določb ne upošteva.

Poglejte podpis gerenta:

Glasi se:

Za oskrbovanje občinskih opravil občine Spodnje Šiške začasno postavljeni gerent, in ta gerent naj odloči, ali se ustanovi v Šiški nova fara, ali ne.

Nam je vseeno, ako hočejo duhovniki in patri zidati cerkve s svojim denarjem. Kričeče pa je nasilstvo, v katerem se na Kranjskem silijo zidati nove cerkve. Ubogo ljudstvo mora plačevati tisoče za božjo čast, ki se gotovo ne množi s kletvami onih, ki morajo plačevati denar za nove cerkve.

V Šiški je dovolj prostorna cerkev za vse, ki hočejo v njej moliti. Ako je pp. frančiškonom za božjo čast, naj hodijo tja maševat. Saj je v Šiško lep sprehod. Ali se je treba voziti s kočijo? Tudi zajtrk dobi mašujoči pater pri gostoljubnih družinah zastoj. Čemu torej novih stroškov? Ako bodo Šiščani potrebni nove fare, nove cerkve in novih stroškov, bodo že sami stvar uredili, nasilje pa je, ako jim vse to vsiljuje gerentstvo in slav. dež. odbor! Na tako nasilje bodo gotovo Šiščani sami odgovorili, kajti nekaj pravice imajo menda še v svoji občini, v kateri plačujejo davke, in nekaj paragrafov je tudi še, ki omejujejo vsesamogojnost dež. odbora in od njega postavljenih gerentov.

Vnebovpjoča krivica proti slovenskemu dijaštvu.

Pristransko postopanje vlade pri razdeljevanju Kollmannovih ustanov.

Pred tremi leti je umrl ljubljanski veletrgovec Kollmann, ki se je v svoji oporoki spomnil tudi raznih dobroteljskih namenov. Spomnil se je tudi slovenskega dijaštva, katerega je pokojnik še za življenje rad podpiral. Imel je odprte roke za ubožno mladino. V svoji oporoki je Kollmann zapustil slovenskemu dijaštvu vilo »Triglav« na Bledu, ki naj bi bila pred vsem za bolelene dijake, da bi se tam okrepčali.

Kdor je poznal nazore in mišljenje tega moža, bo lahko vedel, da je mislil v svoji oporoki na slovensko dijaštvo, saj je bil član slovenskega mestnega zastopa in dasi je bil na vse strani kot trgovec koncilijanten mož, je vendar smatral za svojo dolžnost, da je podpiral tudi slovensko narodno stvar. Tudi o vili »Triglav« na Bledu ne more biti nobenega dvoma, da jo je Kollmann zapustil slovenskemu dijaštvu. Tako so stvar razumeli tudi njegovi ožji prijatelji in sorodniki, ki so poznali njegove želje in poslednjo voljo.

Zgodilo pa se je, da se je vila »Triglav« prodala in se je iz svote napravilo troje štipendij po 600 K. Vsetri štipendije so sedaj dobili Nemci.

Kdor pozna bedo našega dijaštva, kdor ve, kolikokrat je slovenski dijak prikrajšan pri razdeljevanju ustanov, ki so za »Kranjske« dijake, kdor ve, kako se naklanjajo podpore slovenskemu dijaštvu v drugih pokrajinah, ta bo razumel vnebovpjočo krivico, ki ga je storila slovenskemu dijaštvu vlada, ki je razdeljevala Kollmannove ustanove. Eno je dobil sin Gerlovičevega prednika, policijskega agenta Kosa, katerega brat, bivši predsednik »Carniolije« se podpisuje z dvema »ss« in je najhujši renegat, da se s tem izkaže hvalčnega »Kranjski hranilnici.« Drugo je dobil sin finančnega svetnika Kittagga, torej tudi Nemec, ki je manj potreben podpore, kakor sto drugih bednih slovenskih dijakov. In tretjo je istotako dobil nemški dijak.

Ali ni to vnebovpjoča krivica. Podpora namenjena slovenskemu dijaštvu, naj služi v podporo nemškemu študentu, ki podpora niti potreben niso. Izjavljamo, da se je s to razdelitvijo postopalo proti volji rajnega Kollmanna, in da se je plemenit namen ustanovnika s tem preziral. Pokojnik dobrotnik slovenskega dijaštva bi iz groba protestiral proti taki krivici.

Ponavljamo še enkrat: razdelitev Kollmannovih ustanov je vnebovpjoča krivica proti slovenskemu dijaštvu. Dijaštvo naj zahteva svoje pravice in poslanci naj store svojo dolžnost.

Onostran Litve in Kolpe.

Politiška situacija na Ogrskem je popolnoma enaka oni na Hrvaškem. Na Ogrskem razpolaga sicer ministrski predsednik Khuen v parlamentu z večino, kateri pa ovira delo močnega in načelna opozicija, na Hrvaškem pa stoji na čelu vlade ban Cuvaj brez sabora, a tudi brez vsake nade, da bi mogel kdaj razpolagati v saboru z večino. Zadnji viharji dogodki v ogrskem parlamentu, ko je moral predsednik mnogo opozicionalcev klicati k redu, ker so v

svojih govorih in medključih žalili krono, jasno dokazujejo, da tako imenovana rešitev krize iste ni izpremenila niti za las političnega položaja. Usoda vojaških predlog, ki pa je z njo zvezana tudi usoda vlade, je torej skrajno negotova, možnost rešitve leži le v slučaju, ako se posreči vladi streti odpor opozicije, to pa poskuša Khuen že skozi deset mesecev doslej brez najmanjšega uspeha. Zato je neizogibno, da se bo morala vlada š enkrat poskusiti v volilnem boju, pričakovati je torej skoro onih zloglasnih Ogrskih volitev, ko so na delu najsilnejši aparati, ako se pa tudi v tem volilnem boju ne posreči vladi streti opozicije, tedaj stoji le še eno vprašanje odprto in to je kraljevski komisarjat. Eneak položaj pa je tudi na Hrvaškem. Danes je potekel ustavni rok glede razpisa saborskih volitev. A mesto razpisa je poklicano v Zagreb orožništvo iz province, in vedno se z vso večjo gotovostjo širijo vesti, da je imenovanje bana Cuvaja kraljevskim komisarjem vprašanje najbližjega časa. Včeraj zvečer je bila službeno napovedana posebna izdaja uradnega lista, ni se vedelo, kaj hoče povedati vlada, sklepalo se je le med dvema možnostima, ali prinese vladni list razpis saborskih volitev ali pa imenovanje kraljevskega komisarja. A vladnega lista ni bilo, tekem današnjega dne se je razširila po Zagrebu kombinacija, da bo imenovan kraljevski komisar, ki bo razpisal volitve, a ako doživji v teh volitvah vlada iznova poraz, tedaj bo komisar že pred sestankom sabora, istega razpustil in vladal brez istega. Na hrvaško javnost grožnje s komisarjatom niso napravile prav nobenega utisa; povdarja se splošno, da kraljevski komisarjat ne izpremeni na položaju prav ničesar, da je pa to zadnji poskus proti Hrvaški, a obenem tudi dokaz, da se proti volji naroda ne da vladati! Komisarjat je institucija, ki ne pozna ustave, oziroma gotovih ustavnih določb, kakor jih že določijo cesarska polnomoč. Hrvaška javnost pa je pripravljena na zadnji odločilni boj, vse opozicionalne stranke nastopajo složno in skupno pripravljajo se na parlamentaren boj, ki se ga pa vlada boji, zato hoče s odpravo ustave žeti uspehov; ako pride do parlamentarnega boja, lahko si je vlada in z njo mero-dajni krogi, ki so izzvali sedanji boj, svesti poraza na vsi črti; nasilja neustavne dobe pa prenese tudi za kratek čas narod, a kak bo odgovor naroda, lahko se prerokuje iz nedavnih dogodkov, ki so odnesli Khuenta iz banovine! Avstro-ogrsko monarhija je ustavna država, a prihodnji dnevi že lahko dokažejo, kako slaba je ta ustavnost, ker v bližnji bodočnosti zavladata onostran Litve in Kolpe kraljevska komisarja, ki jima bo vladno načelo nasilje in boj proti narodom brez ustavo- in ustavodajnih korporacij!

Izprememba bosanske uprave.

Že bivši skupni finančni minister Burian je pripravljaval gotove točke v izpremembi bosanske uprave. Pa tudi njegov naslednik Bilinski si je obdržal to točko v svojem bosanskem programu; vršile so se že mnoge konference. Glavna točka teh izprememb je razširjenje političnega in upravnega delokroga deželnega glavarja. Dosedaj je bil njegov delokrog jako ozek, — kot general in korni poveljnik a obenem deželni glavar je bil le predstavitelj vojaške moči; v politični in upravni službi pa je bila njegova naloga le reprezentativna. Odločilna uloga v politični in upravni službi pa je

ves zbehan in prestrašen. On je bil namreč zaročen z Donko.

»Zdi se mi, da je ona odkupila svojega deda,« reče Ognjanov.

»Nu, tu je le polovica ovratnika — druga se je brezdomno odtrgala ter ostala v tej kopici gnusa.«

In Spiridon je jel brskati s čakanom po nesnagi, toda druge polovice ni našel. Imel jo je drugi vojak, s katerim se je enooki po bratovsko razdelil s plenom in kaznijo.

Med tem je Borimeček pobil s sekiro tudi tega.

Oba mrliča so brez odloga odveklji v goščavo. V tem hipu je Cankov konj na vso moč zdiral nazaj proti vasi in drugi konj, ovolajoč v bližini volkove, je prebrodil Stremo ter z dvignjenim repom zdiral po polju.

»Zob za zob, oko za oko!« je šepetal Ognjanov nevedoma.

Ko so se mladeniči oddaljili približali so se volkovi. Priroda in zverine so se združile, da odstranijo sledove pravične osvete.

Tudi sneg je padal neprestano.

Že se je popolnoma zdanilo. Okolica je bila še prazna. Ničesar se še ni prikazalo ne na cesti, niti na polju, pokritem z belim pokrivalom. Rano jutro in velik sneg je pridrževal potnike na postelji. In tako je pobitje Turkov ostalo brez prič. Pri vsem tem pa vendar družba ni hotela, da bi jo kdo zapazil, ko se je vračala v vas. Pot, po kateri je prišla, gotovo ni bila več prazna, a vrhu tega so stali ob njej mlini. Posvetovali so se, kaj jim je storiti. Sklenili so, da krenejo po severnem rebu Bogdana, dobro zaraščenege z goščavo ter se na drugi strani spušte v vas. Pot je bila kajpada zoprna in težko pristopna, toda neobljudena in varna. Le Daniela so poslali naravnost v vas.

LISTEK.

Pod jarmom.

Roman iz bolgarskega življenja pred osvoboditvijo.

Spisal Ivan Vazov. — Poslovenil Podravski.

»Česa?«

»Da si ne bi izbrala drugo pot.«

»Radi tega bodi brez skrbi,« odvrne Osten;

»druga poti ni, samo ko bi se bila vrnila...«

Bog nam pomagaj!«

Borimeček stoječ ravno, je nekaj zapazil.

»Nekdo gre,« reče ter pokaže proti vzhodu.

Vsi upor svoje poglede proti tej strani. Med

drevjem, skozi katero se je vila cesta, se prikazeta dve postavi.

»Na konjih!« zakliče Ognjanov otožno.

»To nista naša,« reče Spiridon.

»Naša hodita peš,« omeni Osten.

»Strela naj ju udari!...«

Ognjanov je bil razčilen in jezen; ni spu-

stil izpred oči jezdecev, ki sta jezdarila drug

poleg drugega po cesti. Približala sta se na sto

korakov.

»Naša sta!« reče radostno.

»Da, naša?«

»Ota sta, poznam ju po haljah in po licu.

Enooki jezdarja na tej strani...«

Vsi so s pripravljenimi puškami vpirali svoje

poglede v zaptja, ki sta se mirno približevala.

A jaz sem spoznal Cankovega konja,«

reče Spiridon.

»Drugi pa je moj,« doda Ognjanov.

»Vzela sta ju siloma.«

Med tem je Ognjanovo veselje nakrat

upadlo; spoznal je nakrat, da Turka zamoreta zbežati... Na odkritem mestu in z nožmi se ni dalo tu nič opraviti; treba je bilo izvršiti napad iz preže, toda streljanje bi jih lahko utegnulo izdati. Pa tudi s konjema je križ.

»Naj se zgodi kar se hoče,« spregovoril Ognjanov šepetaje.

»Bodemo streljali!«

»Junaki, pozor! — pazite, da bo začetek

vspešen...«

»Ko prideta k jelši, vstrelimo,« reče Osten.

»Jaz vzamem na piko enookega,« pravi

Borimeček.

»Borimeček in Spiridon — enookega, jaz in

daskal pa drugega!« veli Osten.

Jezdeca dospeta k jelši.

Puške pomerijo iz goščave in skupni strel

zbudi odmev po okolici. Mladenici so videli

skozi dim, da je eden izmed zaprtijev padel s

konja, drugi pa se sklonil na stran.

Konja sta se vzpenjala in skakala, toda

črez trenutek sta obstala.

»Kateri izmed nju je ubil mojega očeta, da-

skal?« je vprašal Daniel ter prvi skočil iz

preže.

»Enooki, ki se je zvrnil.«

Daniel poskoči kakor strela ter zdirja k

cesti. Kakor bi trenil, bil je tam, jel mahati s

svojim jataganom in sekati nesrečnega ubijal-

ca svojega očeta.

Ko so dospeli njegovi tovariši tje, je on

še mahal in sekal kakor znorel. Izgledal je ka-

kor zverina. Turčin se ni bil izpustil duše ter je

bil bolj podoben kosu razsekane mesa nego

človeku. Globok sneg je bil omadeževan s

krvijo, ki je tvorila cele mlake.

Ognjanov je trepetal od groze in gnusa pri

pogledu na to mesarenje. Bila bi ga poprijela

jeza, ako bi bil to doprinesel nekaj babež, toda

bila v rokah civilnega doglavnika (civilni ad-latus). Po novih reformah pa se namerava u-vesti deželnega poglavarja in civilnega doglav-nika združiti v eno, tako da pride delokrog drugega na prvega. Na ta način odpade in po-stane nepotrebno mesto civilnega doglavnika, katero se potem reforme res opusti. — Da je reforma res v resnici blizu izvršitve, dokazuje vest o skorajšnjem odstopu sedanjega civilne-ga doglavnika barona Benka. To mesto se po-tem več ne popolni ter pridejo vsi njegovi po-sli v roke deželnega glavarja. Za te reforme se posebno zavzema sedanji deželni poglavar Potiorek, ko je spoznal, kako neznanost moč ima v rokah brez upliva na politični in uprav-ni ustroj dežele! Reforme se izvrše še tekom tega leta in bo redno delegacijsko zasedanje že letos pritrldilo istim.

DNEVNI PREGLED.

Ogrske narodnosti na cesarja. Cesarjevo lastnoročno pismo na ogrskega ministrskega predsednika grofa Khuenna-Hedervarya, v ka-terem cesar protestira proti naskoku Košu-tovcev na njegove pravice in koristi cele mo-narhije je vzbudil pri ogrskih manjšinskih na-rodnostih velikansko navdušenje. Vsi časopisi ogrskih zatiranih narodov povdarjajo, da po-menja cesarjevo pismo zgodovinski prevrat v javnem življenju Ogrske. Voditelji narodnosti so imeli posvetovanje, na katerem so sklenili, da odpošljejo na cesarja v imenu vseh ogrskih manjšinskih narodov udanostno izjavo.

Ruske kape med češkimi dijaki. V zadnjem času so nosili praški srednješolci dijaške kape po ruskem vzorcu. Vsak razred je imel drugo barvo. Kakor se poroča, je sedaj deželni šolski svet prepovedal dijakom rabo teh kavic iz nez-nanih vzrokov. Pa ne morda, da bi deželni šolski svet videl v teh kakah kako veleizdajo in rusko propagando.

Menične sleparije čeških klerikalnih ured-nikov. Bivši državnozborni poslanec grof Sternberg je zvedel, da je bila v neki praški banki eskomptirana menica za 6000 kron, ki je imela njegov podpis. Ker je bil pod-pis očitno ponarejen, je grof Stern-berg po svojem odvjetniku izročil vso zadevo praški policiji. Policija je po kratkem poizve-dovanju konstatirala, da je menica last Karla Vedovskega, urednika bivšega klerikalnega li-sta »Buditeľa«, ki je med tem že prenehal izha-jati. Vedovsky je pri aretaciji priznal, da je podpis grofa Sternberga na menici ponaredil, izjavil pa je, da ga je k temu zapeljal bivši nje-gov uredniški kolega Schmidt. Preiskava se je na to nadaljevala in je dosegla popoln uspeh. Policija je namreč izsledila, da je Schmidt es-komptiral že več menic, glasečih se na ime princa Thurna in Taxis in je nato aretirala vse osebe, ki so bile v zvezi s potvarjanjem teh menic.

Vojno ministrstvo o državnopravnem sta-lišču Reke. Ogrsko ministrstvo za domobram-bo je iz odposlanih listin o pristojnosti ljudj na Reko zapazilo, da vojaške oblasti prištevajo Reko k velikim županijam modruško-reški. Ogrski domobranski minister se je radi tega obrnil za pojasnilo na skupno vojno ministrstvo, ki je sedaj izdalo na vse vojaške oblasti odlok, da Reka ne spada k velikim županijam modruško-reški, ampak da tvori Reka in zraven spadajoče ozemlje samostojno jurisdikcijo.

Dr. Začek nevarno obolel. Bivši češki mi-nister-rojak dr. Začek je nevarno obolel in mora ležati v postelji. Dr. Začek je obolel na kamnu in je vrh tega dobil sedaj še zlatenico. V zadnjem času ga zelo pogosto napadajo slabosti.

Graški občinski svet pred razpustom. V graškem občinskem svetu socialistični občins-ki svetniki pod vodstvom dr. Schacherla že dalje časa obstruirajo proračunsko predlogo. Nemško-nacionalna večina je poskusila že vsa sredstva, da bi razbila socialistično obstruk-cijo, toda dosedaj se ji to še ni posrečilo. V to-rek zvečer bi se imela zopet vršiti izvanredna seja. Toda začetkom se je izrazil voditelj nemško-nacionalne večine dr. Gargitter župa-nu dr. Grafu pismo, v katerem izjavlja, da ve-čina vsled socialistične obstrukcije ne more več sodelovati pri občinskih razpravah o proračunski predlogi, vsled česar je župan se-jo zaključil. Graški občinski svet je postal vsled

tega koraka večine delanezmožen in bo naj-brže v najkrajšem času razpuščen, uprava ob-čine pa bo padla v roke vladnega zastopnika.

Za »nemški Schulverein« je bila v Gradcu v opernem gledališču velika prireditev, ki je da-la čist. dobička nad 5000 K. Tako delajo Nemci v Gradcu in drugod. Pri nas pa še gledališče ne moremo napolniti, kaj še, da bi moglo gledališče sodelovati za obrambna društva.

Priporočljiv drvar. Ko je bil te dni 42letni delavec Martin Bibič v šupi puntigamske piv-nice na Martinovi cesti zaposlen s sekanjem drv, si je prilastil večjo množino cinkove plo-čevine, katero je naložil na ročni voziček in jo odpeljal na starino, kjer jo je prodal za 6 K. Tatu je kmalu nato na Ahaciljevi cesti aretiral neki strazenik.

Napaden. Preteklo soboto ponoči je bil Abel Cigerle iz Sela, ko je šel skozi Moste proti domu, nenadoma na cesti napaden. Neznane ga je parkrat sunil z nožem po glavi in mu prizadejal več poškodb.

Sumljiv Italijan. Na Dunajski cesti je bil te dni aretiran neki italijanski opekar Josip Ja-cobbi iz Padove in sicer radi sumljivega ob-našanja.

Aretacija nevarnega železniškega tatu. Iz Celja se poroča: Orožniki so te dni aretirali slovitega železniškega tatu Dušana Svetano-viča, poglavarja neke tatinske tolpe, ki je kra-dila neprestano na progah Zagreb - Zidamost in Celje-Trst. Razbojniki so predvsem pazili na hrvaške izseljence, katerim so na kolodvorih in v železniških vozovih pokradli vse blago. Drugi člani razbojniške tolpe so bili večinoma že aretirani in kaznovani z večletnim zaporom.

Otrok zgorel. Kajžarjeva hčerka Frančiška Svete, stara 5 let iz Jezera je bila v ne-deljo popoldne z večimi drugimi otroci na paši, kjer so napravili ogenj. Svete se je ognju pre-več približala, ki je zajel njeno obleko. Deklica je zadobila na spodnjem delu telesa tako težko poškodbo, da so jo morali prepeljati v bolniš-nico v Ljubljano, kjer je v ponedeljek umrla za bolečinami.

Ponesrečil se je. Cestnemu delavcu Lov-rencu Dolencu je te dni pri delu neke nove stavbe v Horjulu padel kamen na glavo in mu levo oko težko poškodoval. Odpeljali so ga v deželno bolnico v Ljubljano.

Utonil. Štiriletni posestnikov sin Josip Dornik iz Rova pri Litiji se je te dni igral v bližini domače hiše in je hotel iti čez brv pota-ka Kotredež. Kar mu na brvi spodrsne, pade v vodo in utoni. Truplo so našli šele naslednjega dne in je potegnili iz vode.

Čenstohovski škandal. Zloglasni čensto-hovski menih Mačoh, ki je bil kakor znano ob-sojen na 12 let težke ječe, je sedaj sporočil predsedstvu petrikovskega sodišča, da se od-reka vsaki prizivni pravici zoper prvo raz-sodbo, izjavlja pa, da bo vložil na carja milost-no prošnjo za znižanje kazni.

Železniška nesreča. V torek ob četrti uri popoldne je tovorni vlak št. 1455 skočil pri po-staji Nova pešta pri Budimpešti raz tir. Ko je lokomotiva šla čez premikalnico, se je ta iz-dosedaj neznanega vzroka obrnila. Ostali že-lezniški vozovi so bili radi tega potisnjeni k sosednjemu tiru in so skočili iz tira. Približno 10 železniških vozov se je preobrnilo in so bili težko poškodovani. Vlakovodja je izgubil eno roko, vrh tega si je zlomil tudi eno nogo.

Dva duhovnika s samokresom v cerkvi. V vasi Orilip na Bolgarskem sta se dva du-hovnika v vaški cerkvi spopadla s samokresi. Oba junaka si pri streljanju nista storila ničesar hudega, samo v neko podobo Matere božje je priletela ena krogla.

Povodenj na Češkem. Vsled neprestanega deževja na Češkem je na mnogih krajih na-stala povodenj. Reka Bečva je prestopila bre-gove in več vasi poplavlja. Občina Ivanovo je skoro popolnoma pod vodo. V Večinu je mest-na bolnica v velikih nevarnostih. Železniški pro-met dosedaj še ne trpi škode. Vodovje še ved-no narašča.

Samomor dvojnega morilca. Dvojni mo-rilec Simon Sanin iz Merana se je te dni obe-sil v kaznilnici v Lubnu. Sanin je bil 27. aprila 1905. od okrožnega sodišča v Bocnu radi raz-žaljenja časti uradne osebe obsojen na 6 ted-nov zapor. Na potu iz Merana proti Bocnu je radi tega umoril na vlaku pomožnega slugo Josipa Konrada, ki ga je ovadil in plačilnega natakara Josipa Götscha, ki je bil pri obrav-

navi zaslišan kot prič. Porotno sodišče v Boc-nu ga je zato obsodilo na smrt na vešala, toda cesar ga je pomilostil v dosmrtno ječo.

Nagačen konj. Kogar zanima, lahko vidi na sv. Petra cesti št. 67 nagačenega konja, ka-terega je nagačil preparator V. Herfort. Vra-zov trg št. 1. Konj bo razstavljen v četrtek in petek cel dan, fotografija pa bo razstavljena dalje časa v drogeriji »Adrija« v Selenburgovi ulici. Konj je last g. Kajfeža, veletrgovca v Kočevju.

Za družbo sv. Cirila in Metoda: Vesela družba v Limbuškem župnišču en cekin za 10 K. Gospa Vučnik in gospod D. Mohar sta nabrala v kavarni v Šiški 7 K 06 v. G. Fr. Na-tek, poštni oficijal v Celju, je poslal 14 K. ka-tere je nabral v veseli družbi pri »Zvezdi« v Celju na čast vrlemu rodoljubu g. S. Wutu »za našo dično in prepotrebno Ciril in Metodovo družbo«. Vse za narod! Hvala! Podružnica C. M. na Viču deluje plodonosno, vzorno. V za-dnjih dveh mesecih je nabrala: 151 K 50 v čla-narine za letošnje leto, 43 K 05 v zaostale članarine za l. 1911, 200 K kot del dobička ve-selice z dne 10. februarja t. l. in 20 K 34 v iz-nabirah. Gdč. Ana Sajočeva in učence Bruno Borštnik sta darovala veliko število ra-bljenih poštinih znamk. Marljivi C. M. podruž-nici na Viču iskrena hvala!

Prvi srbski oratorij. Na pravoslavno veli-ko sredo proizvajala srbsko pevsko društvo »Stanković« v kraljevem gledališču prvi srb-ski oratorij »Vaskresenje«, ki ga je komponi-ral mladi srbski skladatelj Stevan Kristić. Pri koncertu sodeluje tudi kapela kraljev. garde.

Mestna hranilnica ljubljanska. Meseca marca 1912 ušlo je 1581 strank K 843.818,20 1714 strank pa dvignilo K 9 2.042,70. Stanje ulog koncem meseca marca K 42.031.214,41. Stanje uložnih knjižic 29.099. V l. četrtrletju se je hipoteknih in občinskih posojil izplačalo K 711.680, vrnilo K 396.928,76. Stanje posojil K 35.043.677,81. V Ljubljani, dne 31. marca 1912. Ravnateljstvo.

Mestna hranilnica v Kamniku. V mesecu marcu 1912 je 145 strank vložilo K 45.689,69. 182 strank dvignilo K 64.778,49. Stanje hranil-nih vlog K 2.039.117,64. Stanje hipoteknih po-sojil K 1.586.669,69. Denarni promet v mesecu marcu K 275.898,74.

Mestna hranilnica v Kranju. V mesecu marcu 1912 je 278 strank vložilo 107.408 K 61 h. 365 strank dvignilo 123.154 K 47 h. 20 strankam se je izplačalo posojil 42.900 K. Stanje hranilnih vlog 5.168.232 K 90 h. Stanje hipoteknih po-sojil 3.393.160 K 60 h. Denarni promet 427.127 K 87 h.

Mestna hranilnica v Radovljici. V mesecu marcu 1912 je 263 strank vložilo 140.925 K 63 vin. 184 strank dvignilo 130.255 K 45 vin. 13 strankam se je izplačalo posojil 25.400 K. Denarni promet 574.275 K 21 vin.

DRUŠTVA.

Občni zbor »Društva v pomoč učiteljem, njihovim udovam in sirotam na Kranjskem« se je vršil včeraj, v sredo dne 3. aprila 1912 do-poldne ob 10, uri v »Narodnem domu« v Ljub-ljani. Dnevni red: 1. Ogovor načelnika, 2. Taj-nikovo poročilo, 3. Blagajnikovo poročilo, 4. Poročilo pregledovalcev društvenega računa in proračuna, 5. Posamični nasveti, o katerih je vsaj osem dni prej odboru naznaniti, 6. Vo-litev prvomestnika, blagajnika in sedem odbor-nikov, od katerih jih stanuje dve tretjini v Ljubljani ali v bližnji okolici. (\$22.) 7. Volitev pregledovalcev računa zunaj odbora. Iz-volili so se odborniki: Režek Juri, načelnik, Dimnik Jakob, njega namestnik, Furlan Jakob, blagajnik, Kecelj Alojzij, tajnik, Črnogoj Fran-čišek, Petrič Josip, Jelenc Luka, Likozar An-ton, Žirovnik Janko. Društvo je imelo v pre-tečenem letu 1911 23.680 K. Društveno premo-ženje znaša 11.840 K.

Občni zbor »Narodne šole« društva v pod-poro slov. ljudskemu šolstvu se je vršil včeraj v sredo, dne 3. aprila 1912 ob 9. uri dopoldne v »Narodnem domu« v Ljubljani. Vzpored: 1. Predsednikov nagovor, 2. Tajnikovo poročilo, 3. Blagajnikovo poročilo, 4. Poročilo računskih preglednikov, 5. Volitev 9 odbornikov. (Funk-cionarje voli odbor sam.) 6. Volitev 3 pregled-nikov računov. 7. nasveti. Skupna imovina društva koncem leta 1911 znaša 6313 K. Zadnje leto kaže prebitka 239 K. Izvolil se je stari odbor: 1. Razingar Anton, predsednik, 2. Dim-

nik Jakob, predsednikov namestnik, 3. Gale Fran, tajnik, 4. Kecelj Alojzij, blagajnik, 5. Fur-lan Jakob, 6. Gregorin Josip, 7. Likar Janko, 8. Režek Juraj, 9. Trošt Francišek Ks.

Sokol v Sevnici naznanja vsem p. t. čla-nom, da se vrši letošnji občni zbor 13. t. m. v prostorih hotela Simončič.

Prostovoljno gasilno društvo v Begunjah. Gorenjsko priredi gledališko predstavo, ki bo na Velikonočni ponedeljek dne 8. aprila 1912 v »Gasilnem domu«. Upripori se: Domen. Narod-na igra s petjem v petih dejanjih.

Idrija.

Dijaški koncert z gledališko igro se je vršil preteklo soboto ob 8. zvečer v pivarni pri »Črnem orlu« na odru, ki ga je v ta namen da-lo pevsko društvo »Svoboda« dijakom na raz-polago. Vzpored, ki smo ga že priobčili, je bil sestavljen z lepim okusom in se je tudi izvajal prav dobro. Dijaški moški zbor je pel sigurno in izrazito. Zlasti je zbujal pozornost tenorjev solist. V znanem sekstetu iz »Prodane neveste« so sodelovale gospe Leni Lapajnetova ter Anka in Zinka Pečirerjeva. Koncertni del ve-čera je bil priča o uspešnem prizadevanju g. Leopolda Kernca, učitelja petja na realki, ki je izvežbal pevce tako, da so dosegli popoln us-peh. Sam je izvajal na goslih tri točke ter se je izkazal za dovršenega igralca na tem glas-bilu. »Kubelikov sonato« je moral na splošno zahtevno ponoviti. Od srca mu čestitamo na vs-transkem uspehu! Tudi dramatičen prizor »Za svojo pravico« je izborno uspel. — Dvo-rana je bila polna, občinstvo zadovoljno. Ma-terialni in moralni uspeh je bil torej dosežen v polni meri. Želimo si več tako lepih večerov! TRST

Trst in Primorje.

Sokol v Cerknem je imel v nedeljo v svoji prenovljeni telovadnici občni zbor, kjer je pre-daval brat E. Gangl, starosta I. S. Z., o Sokol-stvu. Njegova temeljita izvajanja so zbudila splošno odobravanje, ki gotovo neostanejo brez ugodnih posledic v delovanju in razvoju cerk-ljanskega Sokola. — Škoda samo, da ni bilo več poslušalcev, medtem ko moramo zanimanje ženstva odkritosrčno pohvaliti.

Preprečena nesreča. Na ozkotirni železni-ci pri Porainu je padel včeraj na progo brz-ojavni drog ravno pred vlak. Vlakovodja je le z naglico ustavil vlak, da se ni zgodila ne-sreča. Govori se, da so neznani zlikovci pod-žagali drog.

Poštni urad na Galdonijemem trgu. Poštno ravnateljstvo išče na tem trgu lokal, ki bi ob-segal najmanj 120 m² za nov urad. S tem bi se odpomoglo nedostatku, da mora občinstvo o-krog tega trga hoditi na glavno pošto ali pa na Barriero.

Vinček hoi, hoi! Trgovski potnik Ivan Car-nielo je imel včeraj prav dober dan, zaključil je več trgovskih poslov, zato si je zvečer pri-voščil par kozarcev rujnega vinca več nego po navadi. To je bilo pa zanj usodepolno. Ko se je po polnoči vračal proti domu, ga noge ni-so nič kaj dobro nesle, zato se je po možnosti oprjel na zid. Srečali so ga pa štirje veseljaki ter se mu ponudili, da ga spremijo »brezplač-no« domov. Carnielo je v to privolil. Čez nekaj časa pa začuti, da mu nekdo sega v notranji žep suknje. Zato je prijatelje neprijateljski od-slovil. Po daljšem poskusu se mu posreči iz-vleči listnico iz žepa — a je bila prazna. Na njegov krik je prišel stražnik s katerim je od-šel na komisarijat. Tu so dognali, da so mu uljudni gospodje odnesli 470 kron gotovine, in dve menici, eno za 1000 lir drugo za 2000 kron. Čez dobro uro so pa detektivji ujeli tri ptičke, ki so spremljali potnika: Teodolinda Folla, 28-letnega težaka, Miha Pertota 17letnega kovača in Fr. Sevič-a.

Pazite na otroke! Triletna Marija Della-martina z vojaškega trga je našla stekleničico in izpila par kapljic, ki so ostale na dnu. Bila je zveplena kislina. Odpeljali so jo na reševal-no postajo.

Dober prijatelj. Natakaro Carlo Stryl je o-biskal svojega prijatelja Iv. Sinico v ulici Val-dirivo. Ker ga ni našel doma si je vzel za spo-min Browning revolver in škaflo nabojev. Po-licija mu je pa skalila veselje in ga odpeljala v ulico Tigor.

troke, ki nimajo doma hrane in se na ta način vsak dan vzdržuje na stotine otrok.

— »Spreved«. Poljski kipar Vaclav Szy-manowski je sestavil veliko delo, ki obsega nad 100 kipov in predstavlja razvoj poljske zgo-dovine. Model tega velikega dela je razstavl-jen v dunajski secesiji. V Krakovu se je sesta-vil poseben komite, (njemu na čelu poljski ga-liški minister Dlugosz in pisatelj Sienkiewicz) kateremu so se pridružili mnogi poslanci in ple-menitaši, ki naj bi omogočili, da se delo izvrši in se postavi kot nekaka arkada na obzidje Wawela, poljskega kraljevskega gradu v Kra-kovu.

— **Spor za južni tečaj.** Kakor je nastal pre-pir med Cookom in Pearyem, kdo da je odkril severni tečaj, tako so se začele sedaj pojavljati vesti, o tem, da je tudi Scott prišel na južni te-čaj in da je odkril prav tako skrajno točko ka-kor Amundsen. Scott je baje le prepozno prišel do svoje ladje. Preprič bo lahko zopet snov za — dovtype.

Dolgovi celega sveta znašajo po računih Hobsona prof. na londonski nar. gospodarski šoli l. 1900 7.000.000.000 liber šterlingov ali po naše celih 168.000.000 K. To so velike številke.

— **Nove kitajske črke.** Doslej so znali na Kitajskem pisati samo učenjaki. Kajti kitajski jezik ima 80.000 besed, ki ima vsaka svoj znak. Ker se sedaj na Kitajskem vse modernizira, bo-do izpremenili tudi črke. Kitajski učenjak v Ri-mu Cao-Hi-Ciju je z dvema tovarišema sesta-vil novo abecedo, ki ima 42 črk, 32 samoglas-nikov in 19 soglasnikov. Črke so vzete iz raz-nih evropskih abeced: ruske, grške, latinske; na ta način sestavljena abeceda bo omogočila pisavo vseh kitajskih besed.

XXXIV.

Vihar.

Po gozdnatem rebu, po katerem so stopali mladeniči iz doline Belešnice, je držala strma steza. Borimeček, seznanjen s tem krajem, je korakal naprej s puško na rami. Hoja je po-stajala tembolj težavna, ker je bila steza, ki je vodila proti vrhu, sesuta s snegom. Ni trajalo dolgo in znojne kapljice, debele kakor grah, so pokrile njih lica; kakor bi ti utrjeni mladeniči že celo uro potovali po strmini. Dospeli so na neki grič. Sneg je nehal padati; z belkastim zavojem pokrito sonce se je kmalu prikazalo ter z bledimi svojimi žarki ogrelo gore in do-line; njih beli plašč je postal še bledejši in osle-pljujoč. Na snegu se je lesketalo na milijarde migljajočih iskric, kakor bi bil posut s peskom iz drugega kamenja, kakor obleka bagdanskega sultana žene. Iz doline, ki se je že sprehu-dila, so se dvigali nad vasjo oblački dima; tu pa tam je bilo moči zapaziti ljudi, ki so prvi zapuščali sledove po potih, zasutih s snegom. Vas Altunovo, na samem vzhodju brda (rebra), se je jasno videla, in bilo je moči tam zapazi-ti neko črno skupino — brezdvomno ljudi — ki se je gibala, korakajoč proti koncu vasi, tje-kaj, kjer je bilo pokopališče; domislili so si, da so šli na pogreb strica Stojka; sedaj so začuli tudi glasove klopote... Toda brda in visoki griči še niso bili pristopni ter so veličanstveno počivali pod svojo deviško odejo. Velelepa Ri-barica, na zahodni strani doline, je molila proti nebu svoj orjaški konec (vrh, obkoljen z dru-gimi, nižjimi, njeno teme je bilo zagnjeno z volnenimi, premičnimi oblaki, iz katerih se je nekako kadilo. Na severnem obzorju se je vle-kla ravna črta proti Stari Planini, ki je bila vsa

zatepljena s svetlobo snega in solnca. Običaj-no pokrita z meglo, je bila sedaj jasna in kras-na, da je bilo veselje pogledati jo. Samo rebra sivih skal, kjer so se nahajale struge vodopad-ov, spuščajočih se od zgoraj, so bila odkrita ter so dajala nekaj resnoben pogled pogorju, čegar greben, raven kakor stena, se je vlekel k sami Ambarici, od koder se je pričela cela vrsta balkanskih velikano...

DROBIŽ.

— **Igra in resnica.** Pred časom je neki pa-riški list razposlal na razne slavne igralce vprašanje: Kdaj se jim igra bolj posreči, ali takrat, kadar se natančno zaved. svoje igre, ali takrat, kadar se tako ožive v svojo ulogo, da se niti ne zavedajo, da igrajo, ampak — kakor pravi-mo — žive na odru. Odgovori so bili zelo raz-lični in se so si zelo nasprotovali. Nekateri igralci so trdili, da so najbolje igrali takrat, ka-dar so preračunano izpregovorili vsako be-sedo in se zavedali vsake geste. Drugi pa so tr-dili, da so se jim najbolj posrečile one uloge, v katere so se popolnoma oživeli. Vprašanje je tudi, kdo bolj uživa v gledališču, ali oni gle-dalec, ki opazuje kretneje in igro igralca — ki torej smatra celo stvar za igro — ali oni, ki se vživja v igro tako, da se mu zdi da je resnica, kar se godi na odru. Na to vprašanje bi bilo težko odgovoriti, ker različni ljudje, popolno-ma različno vživajo umetnost. Tako se je n. pr. pri zadnji predstavi »Živega mrtveca« zgodilo, da je neka gospodična vzkliknila »Ježeš«, ko je glavni junak Protasov naenkrat pritisnil sa-mokres na sence. Mnogi so se pri tem ozrli in

so se čudili. Mi pa mislimo, da je bil to dokaz, da je bila gospodična tako zatepljena v de-ja-nje, da ni več razločevala igre od resnice. Ne-ka dama je rekla: Kako je to mogoče, saj je to samo igra. Res, in vendar je stvar zanimiva. Pri igri, ki nam kaže pre tresljive prizore, se pogosto težko ubranimo solz, pri burkah se ra-di smejemo, zakaj bi ne izražali strahu, ki nas lahko obide, ko zapazimo na odru naenkrat pretečo nesrečo. Seveda vsi ne vzamejo stvari tako resno. Tako se je n. pr. ozrla dama v pr-vih vrstah nazaj in je vprašala drugo damo: Gospa, kdaj pa vpošljete potice k peku? — In druga gospa je urno odgovorila: Pošljem jih zvečer, da ni treba jutraj zgodaj vstajati. — Sama je namreč mislila na velikonočne potice. Njogi so se ozrli in so se čudili, kako more človek pri »Živem mrtvecu« premišljati o poti-cah. Tudi to je mogoče, ker oni, ki jih igra ne premoti, lahko mislijo nemoteno svoje misli. Vprašanje pa ostane še vedno kdo bolj vživja, ali ta, ki čuti in trpi z junakom ali oni, ki pri tem nemoteno misli na svoje domače opravke.

— **Beda ruskih študentk.** Statistika pe-trograjske univerze prof. Kaufman je posvetil svojo pozornost ruskim študentkam in je prišel do zoključa, da 1500 ruskih študentk živi v največji bedi, da se preživljajo z lastnim delom vsake vrste in da mnoge žive brez vseh sred-stev. Kljub temu kažejo ruske študentke veliko energijo za študije.

— **Na Finskem** so ženskam dovolili, da smejo biti tudi na železniških progah kot vo-diteljice, če se izkažejo zmogljive.

— **Za revne otroke** so ustanovili na Dan-skem akcijsko družbo po 20 K. S tem denarjem se je posrečilo urediti razmere za šolske o-

V konkurzu bratov Anderwald v Gorici so zmagali prj volitvi konkurznih funkcionarjev slovenski upniki. Upati je tedaj, da se konkurz uredi in za Slovence prepotrebna trgovina ohrani.

Vest o konkurzu Batjel v Gorici, ki jo je po »Eidinosti« posnel tudi »Dan«, je bila na srečo neresnična in uprizorjena od umazane konkurence. Trgovina s kolesi in stroji Batjel stoji trdno.

Prestolonaslednik Fran Ferdinand je bil v ponedeljek v Gorici par ur, nakar se je odpravil s posebnim vlakom na Dunaj.

Prostor za zgradbo »Sokolskega doma« si je kupil goriški »Sokol« v najlepšem delu goriškega mesta.

Koncert »Pevskega in glasbenega društva v Gorici« se je vršil preteklo soboto v tamošnjem »Trgovskem domu«. To pot se je zbor izbral večjo in težavnejšo nalogo. Sattnerjevo »Jeftejevo prisego« je zvajal eksaktno. Solisti so bili sami člani pevskega zbora, ki je z lahkoto in gotovostjo zmagal vse težave prelepega Sattnerjevega dela. Poprej je zapel isti zbor Brucknerjevo: »Ave Marijo« z mnogo boljšim uspehom kakor meseca februarja. Najbolj pa je ugajal Prohazkov živahni zbor: »Ljubezem«. Pevci so ga zapeli sveže in čisto, ognjevit, da je bilo veselje. Lep utis je napravila tudi Griegova »Nova zemlja«, ki jo je izvedel moški zbor. Pri koncertu je sodeloval orkester pešpolka št. 47. Za plesno dvorano pač zadošča, za koncert pa je treba, da znajo vojaški godbeniki nekaj več. Igrali so Mendelssohnovo overturo »Fingalshöhe« in se poskusili tudi na Straussovem »Rožnem kavalirju«. Koncert je bil prav dobro obiskan in izval v občinstvu srčno zadovoljstvo in trdno upanje, da je »Pevsko in glasbeno društvo na goriški« pred novo dobo živahnega procvita.

PROSVETA.

Odborova seja »Matice Slovenske« dne 30. marca 1912. — Predsednik pozdravi zlasti nova gg. odbornika, prof. Ivana Grafenauerja in dr. Janka Lokarja ter poroča, da se je udeležil umetniškega sestanka, ki ga je sklicalo »Splošno žensko društvo«, ter tam zavzemal stališče, da bi se slovenski obrazovni umetnosti najtrajnejše pomaglo, ako bi se v občinstvu zbudil smisel zanjo. Zastopal je nadalje Matico na Akademiji, ki se je dne 23. marca vršila v Zagrebu za 70 letnico prezidenta Srbije akademije znanosti, Stojana Novakovića in s tajnikom M. Pugljem ter z g. Cv. Golarjem na skupščini Hrvatske Matice dne 24. marca (Matica Hrvatska je svojo naklado za l. 1911 v 10.000 izvodih razpečala.) — Poročilo o skrutinju volitev na glavni skupščini se vzame na znanje ter se bivšemu odborniku, g. dekanu A. Koblarju, ki je bil član odbora od leta 1890., izreče topla zahvala; zahvala se izreče nadalje bivšemu odborniku g. S. Škerbincu. — Za predsednika se izvoli dr. Fr. Ilešič, za I. podpredsednika vitez Grasselli, za II. podpredsednika Ivan Sušnik, za blagajnika dr. Fr. Detela, za ključarja dr. L. Požar in dr. Fr. Zbašnjik. — Izvrše se volitve v knjižni, gospodarski, zemljepisni, tehniški, znanstveni, umetniški in narodopisni odsek. — Uredništvo Petruškinih pesmi »Po cesti in stapi« prevzame g. Oton Zupančič, glavno uredništvo Letopisa pa predsednik. — Sprejme se za »Zbornik« »Slovarsko gradivo s Tolminksega« in obsenejša povest A. Dolinarja »Tujski promet«. Sestava podrobnega programa za »Previde iz svetovne književnosti« se odkaže knjižnemu odseku. Napisati je še uvod k »Zapiskom iz mrtvega doma« (Dostojevski). — Leta 1914., ob svoji 50letnici izda Matica posebno spomen-knjigo o svojem dosedanjem razvoju ter priredi literarno izložbo; za prireditve te izložbe se voli poseben odsek s pravico kooptacije.

Tiran Menelik.

O svetovnoznanem abesinskem cesarju Meneliku, ki je l. 1896. tako sijajno premagal v dveh bitkah Italijane, ki so hoteli osvojiti Abesinijo, se pripovedujejo najrazličnejše vesti. Menelik je bil silno krut vladar in je pred vsem smrtno sovražil vse svoje sorodnike. Zlasti pa se je bal za svoj prestol. Ako mu je le prišlo na uho ime kakega princa ali drugega visokega dostojanstvenika, ki je hrepenel po prestolu, ta je bil gotovo izgubljen. Skoro vsa važnejša upravna in zaupna mesta je podelil Menelik rojenim sužnjem in možem podrejenega plemena. Ko je bil Menelik še čisto nepoznan kralj, je živel na njegovem dvoru njegov stričnik Mašaša, krasen in plemenit človek, ki pa je imel to nesrečo, da je padel pri kralju v nemilost. Obdolžen je bil namreč veleizdajstva. Kljub temu, da se mu je posrečilo dokazati popolno nedolžnost, ga je ukazal Menelik vreči v globoko, temno in vlažno jamo, kjer so se skrivale vse mogoče strupene kače. Ubogi Mašaša, ki je bil takrat šele 18 let star, je ležal v jami zvezan in uklenjen. Nekega večera je med spanjem nenadoma začutil na sebi nekaj polzkega; strah in groza sta ga spreletela ko je zapazil na sebi velikansko kačo, ki ga je hotela zmečkati. Z roko, ki je bila še prosta, zgrabi ves divji strupeno žival za grlo in jo umori. Ko so naslednjega dne prinesli kraljevi sužnji mlademu princu jed, so našli Mašašo nezavestnega na tleh poleg zadavljene kače. Ta dogodek je vzbudil v kraljevi prestolnici šol velikansko ogorčenje. Mnogi sorodniki mladega princa so se zavzeli zanj in Menelik ga je v resnici izpustil na svobodo. Toda nesrečnej ni živil dolgo zlate svobode. Čez približno dva meseca je nenadoma umrl in splošno se je govorilo, da je padel kot žrtev Menelika.

Toda še več drugih Menelikovih sorodnikov je umrlo skrivnostne smrti. Fitaurari Galitate je bil na ukaz kralja vržen v ječo in so ga nekega dne nenadoma našli mrtvega. Asfan, tretji Menelikov stričnik, je bil na kraljev ukaz zadavljen, ker je bil obdolžen zarote. Starejši

brat prestolonaslednika Lidš Jasa, ki je padel v nemilost radi tega, ker je bil obdolžen, da hoče spodrinuti prestolonaslednika, je ravnotako postal žrtev Menelikove nezaupnosti.

Zadnji skrivnostni smrtni dogodek se je izvršil pretečeni mesec. Menelikov stričnik Maile Mariam, ki je bil že več let vkovan v verige radi veleizdaje, je umrl za groznimi bolečinami. Kako se je Menelik bal svojih sorodnikov, izpričuje najbolj njegov izrek: »Tudi, če bi ne imel nobenega sina, bi rajše prepustil krono tujcem, kakor pa domačinom, ki bi radi prišli na prestol. Moje žene in krone ne smejo nikdar dobiti v roke direktni in legitimni sorodniki.«

Najnovejše vesti, telefonska poročila.

ABSOLUTIZEM NA HRVAŠKEM.

Slavko pl. Cuvaj — kraljevski komisar. — Sistiranje ustave.

Zagreb, 3. aprila. Slavko pl. Cuvaj je imenovan kraljevskim komisarjem za kraljevino Hrvaško in Slavonijo.

Zagreb, 3. aprila. Danes je izšlo imenovanje bana Cuvaja kraljevskim komisarjem. Ta vest ni na javnost napravila nikakega utisa, ker se je splošno pričakovalo take rešitve. Mesto je mirno, dasi je ban pozval v Zagreb iz vse province orožništvo, ki patrolirajo s policijo po ulicah in je tudi vojaštvo pripravljeno v vojašnicah.

Zagreb, 3. aprila. Kraljevski komisar Cuvaj se je odpravil v Budimpešto, da dobi tam navodila za svoje poslovanje in uradovanje kot kraljevski komisar. Tukaj se splošno misli, da bo Cuvaj razpisal vseeno volitve, da poizkusi svojo srečo; da še le potem, ako propade, začne dosledno poslovati kot absolutistični komisar. Na drugi strani pa se zatrjuje, da ima že Cuvaj v rokah polnomoč glede zistiranja ustave v celoti ali pa v posameznih točkah. Kot prvo delo neustavnega režima se smatra, da bo izsledila najprej omejitve sodnega poslovanja, in pa odprava zborovalnega in društvenega zakona.

Zagreb, 3. aprila. Kako taktiko naj zavzema in izvaja hrvaški komisar Cuvaj, je razvidno iz poročila Khuenovega organa »Buda-pesti Naplo«, ki pravi, da bo Cuvaj varoval hrvaški narod pred terorizmom revolucionarnih strank na Hrvaškem.

OGRSKA.

Budimpešta, 3. aprila. Danes je odšla po končani debati o kraljevskem reskriptu poslanska zbornica na velikonočne počitnice. Dne 12. t. m. se zopet snide k rednemu zasedanju, na dnevnem redu je debata o brambni reformi. Tu bo opozicija stopila v odločen boj proti predlogom in odločila usodo parlamenta in mogoče tudi ustave.

BOLGARSKI KRALJ V RIMU.

Peterburg, 3. aprila. »Novoje Vremja« potrjuje vest srbskih listov, da odpotuje bolgarski car Ferdinand v najkrajšem času in najstrožjem inkognitu v Rim, kjer se sestane z nemškim cesarjem.

RUSIJA IN NEMČIJA.

Peterburg, 3. aprila. Velikanske vojne priprave Nemčije so napravile na ruske političke kroge skrajno neugoden utis. Zlasti se v vojaških krogih obsoja ustanovitev novega vojaškega zbora ob ruski meji, kar naravnost izživa Rusijo na protimere. Nov. Vremja piše o teh nemških pripravah in konstatira kot dejstvo, da se Nemčija in Avstrija dosledno obožujeta ob ruski meji. To znači, da se pripravlja Nemčija na agresivno politiko proti Rusiji, kar pa ne ide v sklad z ruskimi intencijami, izrečenimi v Potsdamu. Tudi drugo časopisje se bavi s to nemško izzivalno politiko in kliče Rusijo k skrajni opreznosti.

SODBA V RUSKEM VOJAŠKEM INTENDANTSKEM PROCESU.

Petrograd, 3. aprila. Po štirimesečni razpravi proti ruskim vojaškim intendantskim sleparjem je bila včeraj proglašena razsodba. Polkovniki Ditov, Kizlinski in Cvetkov so bili obsojeni radi izsiljevanja in podkupljanja in sicer: Dutov na dve leti in sedem mesecev težke ječe, Kizlinski na eno leto in šest mesecev, Cvetkov pa eno leto in pet mesecev zapora. Vrh tega morajo vsi trije vrniti državi ukradenih 80.000 rubljev. Dva obtoženca sta bila oproščena.

TOVARNA ZA PAPIR ZGORELA.

Pariz, 3. aprila. Tovarna in skladišče pariškega dnevnika »Petit Parisien« v Hateneu sta pogorela do tal. Škoda znaša več kot dva milijona frankov.

POTRES.

Kečkemet, 3. aprila. V Kečkemetu na Ogrskem so danes čutili več močnih potresnih sunkov, ki so trajali približno po štiri sekunde.

RAZNO.

Kako postaneš lahko bogat? Komur je mar lastni blagor, naj posluša pametnega Angleža, ki je pred kratkim v nekem angleškem časopisu objavil ta-le načrt obogatitve z mačkerejo: Nabavimo si milijon mačk in jih redimo. Vsaka mačka ima na leto povprečno 12 mladih. Za vsako mačko kožo iztržimo 1 šiling in 3 penice. To izda na leto 12 milijonov mačjih kož in vsakdanjega kosmatega dohodka 2000 funtov šterlingov. Vsak delavec dene na dan za 8 šilingov mačk iz kože. Potrebujemo torej 1000 delavcev in imamo potem vsak dan 1600 funtov šterlingov dobička. Ker pa moramo mačke tudi krmiti, napravimo tako - le; ustanovimo poleg mačkereje še podganjerejo. Podgane se množe štirikrat tako hitro kot mačke. Na ta način imamo vsak dan za vsako mačko 4 podgane na razpolago in to zadostuje. Ker pa hočejo podgane tudi jesti, damo jim mrtve mačke. Vsaka podgana dobi na dan četrte mačke in ima tudi dovolj, iz tega sledi, da se trgovina z mačkami in podganami sama vzdrži, mačke žro podgane, podgane mačke, mi dobimo od njih kože in za kože denar. — Ker je dr. Lampe tako prebrisan kot ta Anglež, gotovo stopita v kompanijo.

Odgovorni urednik Radivoj Korene.
Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Sveže ščuke in karpi

iz sladke vode, kakor tudi navadne ribe iz Severnega in Jadranskega morja dospejo veliki četrtek in petek zjutraj.

T. MENCINGER, Ljubljana.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica 9.

Velika zaloga izgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke. Konfekcija za dame in deklice.

Solidno blago po čudovito nizkih cenah.

Ceniki zastojn in franko.

Del. glavica: **Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.** Rez.fond nad K 8.000.000. K 800.000.

Stritarjeva ulica šte. 2, (lastna hiša)

Podružnice v Spijetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 1/2 %

— 260 —

— Sire, ali me ne slišite. Jaz sem, Odette. Oprite se v me in popeljem vas proč odtod. Vstanite, sire.

In drugič se je zgodil čudež.

Telo se je nehalo zvijati, oči so pokrile trepalnice in ko jih je zopet odprl, so zle trudno, a mirno. Oprl se je ob Odette in se počasi vzdignil.

V dvorani je vladala smrtna tišina. Nihče se ni gnil.

— Odpeljite me, je zašepetal kralj. Pojdiva urno odtod, kajti vzduh me duši, kakor mora.

— Pridite sire. Naslonite se na me, močna sem...

— Prostor kralju! Prostor! je zadonel kovinasti glas po dvorani.

Odette je stopala počasi in podpirala kralja Francije, kakor nekaj Antigona očeta Edipa po razpaljenih potih Atike... Množica je strmela v nju, dokler ji nista izginila izpred oči...

Dolg vzdih je napolnil vso dvorano...

Passavantu se je zatemnelo pred očmi. Bilo mu je, kakor da so ugasnile vse luči...

Zdrnil se je šele v svoji sobici, sedeč na postelji, in ni vedel, kako je bil prišel iz Hiše Saint-Pol...

XXX.

Palača Burgundca.

Passavant se je bil zbudil iz dolgega spanja. V nejasnih obrisih so mu živeli v glavi dogodki zadnje noči in le ena misel je stala dolčno pred njim:

— Rešiti Odette!

— 257 —

kosate, za njegovo sovraštvo, kaj se ženete v morje zaničevanja, kaj hitite v lastno trpljenje...

Glas kralja-norca je bobnel.

Ni vedel, kaj govori. Besede so se sipale raz blede ustnice, ne da bi jim vedel pomen. Množica je poslušala in ni razumela. Le glas ji je pretresal srca.

— Moči, oblasti, mislite, da vam je treba?

Resnično! Ha, ha, potrebo čutite vladati, postavljati se visoko, da te videti od daleč in si klicati, da je dosežen naš cilj, da ste zadovoljni! Lažete, psi! Niti v petah tega ne čutite. Zakaj mora človek na človeka z morilnim bodalom v roki, zakaj se hočete klati kakor gladni volčje? Ne, ne, ne čutite, zaslepljenost vas goni in vas podžiga, berače uživanja...

Norčev smeh je šel skozi kost in mozeg; ženske so si mašile z rokami ušesa in omedlevali, mčški so stali kakor kipi.

Današnja kriza je bil popolnoma nov pojav, ki se je pripetil prvič.

In norec je tulil:

— Pravim vam, poginiti bi mogel od sme-ha, tatovin in tolovaj! Narode vidim, nešteto tropo, ki išče pastirja, da ji pokaže pašnik blagostanja. Kje je roža osrečevalka? Išcite jo, bedna ljudstva. Iz usmiljenja, iz zaničevanja se pustite ropati, kratiti pravice, za pest srebra upogibate tilnike pred mogotci in se plazite na kolenih. Ha, sodraga, bedni rod, zapisan nizkosti in hlapčevstvu. Zakaj ne vzdigneš pesti, oborožene s sekro in ne udariš zatiralca v sredo lica, v sredo srca, da mu izteče črna kri.

Hiša Saint-Pol.

65

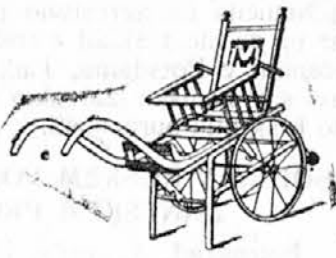
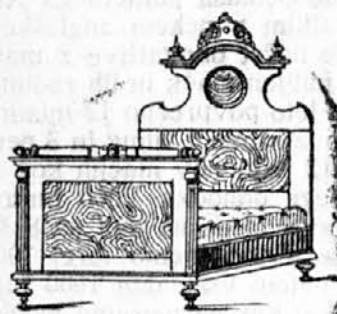
Zaloga pohištva in tapetniškega blaga FR. KAPUS, LJUBLJANA

Marije Terezije cesta šte. 11, Kolizej.

Velika izbira vsakovrstnega pohištva za spalne, jedilne in gosposke sobe. Divane, otomane, žimnice, modroce iz morske trave, zmednice na peresih, podobe, zrcala

otročje vozičke

Itđ. Sprejemajo se tudi opreme hotelov.
Cene nizke! Izdelki solidni!

Brez razprodaje 75% ceneje.

Namesto da veliko anonciram sem se odločil radi draginje otvoriti separadni oddelek v southerinu z oblekami za gospode in dame od zadnje sezije z 75% znižano ceno, da prodajam do velikonočnih praznikov občinstvu, ki reflektira na ceni in dober nakup. Pošiljam na izbiro tudi na deželo.

Ogromna zaloga svežih najnovejših oblek in površnikov za gospode in dečke, ter konfekcije za dame in deklice po znižanih cenah.

„Angleško skladišče oblek“, O. Bernatovič,
Ljubljana, Mestni trg šte. 5.

UČITELJSKA TISKARNA

Telefon šte. 118.

v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 8.

Telefon šte. 118.

Jan Legova knjižnica: Rape: Dane. Cena 1 K.
Slapšak: Turki pri Sv. Tilnu, ilustrovana knjiga. Cena 1-20 K.

M. Gregorič: Otroški oder, gled. igre za mladino. 1-50 K.

Štupar: O prvinah in spojinah, ilustrov. Cena 1-50 K.

Brunet: Telovadba. Cena 4 K.

Mešček: Beleške iz fizike in kemije. Cena 40 vin.

Marolt: Zgodovinske učne slike. Cena 2 K.

Vizitke

Engelbert Gangl: **Beli rojaki.**
Cena vezani knjigi K 3—, broširani K 2-60.

Kuverte s firmo

Kaj izide zopet

?

Trgovske račune

Knjižnica Učiteljskega konvikta: Julčka Mišnjakovega zbrani spisi I., II. in III. zvezek. Cena à 1-50 K. — Rape: Mladini. Cena 1-50 K. — Gangl: Zbrani spisi. I. zvezek. Cena 1-50 K.

Adamič: Slava Cesarju! Spevoigra za mladino. Cena 3 K. — Besedilo k Adamičevi spevoigri. Cena 10 vin.

Zirovnikove narodne pesmi. I. in II. zvezek. Cena à 20 vin.

Bretl: Kako si ohranimo zobe. Cena 20 vin.

Vse predpisane in potrebne šolske tiskovine.

Razni napisi na lepenkah za šole.

Novo! Popravljalna znamenja na tabelah.

Tabela o pravilnem mešanju umetnih gnojil.

Vse tiskovine za knjižnice.

Uradne tiskovine za županstva.

Vse najnovejše tiskovine za obrtno - nadaljevalne šole.

Stereotipija

Litografija

Muzikalije

Založba knjig

V „Učiteljski tiskarni“ se tiskajo: Slovenski Branik, Dan, Učiteljski Tovariš, Slovenski Ilustrovani Tednik, Rudar, Domače ognjišče, Zvonček, Popotnik, Naša Bodočnost, Gasilec, Zarja, Tobačni delavec.

— 258 —

Razženite vezi, okove, sram je vašega kralja, da je kralj hlapcev! Kronto vam vračam!

Z divjim gibom je popadel z obema rokama blestečo krono, biseri so se zalesketali v tisočih lučih, krona je odletela v velikem loku med grozo množice in rezgetajočim smehom norca:

— Nočem je več! Kdo jo hoče? Poberi brate! Poberi striče! Poberi bratranče! Poberi sodrga! Na trebuhe berači oblasti! Jaz sem narod, jaz Francija! Primiti, držite, žrite, napajajte se, davite se berači! Poberite! Evo vam krone, nočem je!

Krona je padla k nogam norca in pod besnim sunkom noge je odletela v sredino dvorane. Dotaknila se je tal, odskočila in se trkljala med prepadeno množico. Znamenje oblasti, moči je obležalo v prahu ob granitnem stebri.

Kralj se je bil vrgel v prestol in začel blesti:

— Glejte, kako poginja narod...

Oči so mu izstopile. Kolena so udarjala druga ob drugo. Celjusti so glasno škripale.

— Ubijajo me, davijo me, mojo kri pijejo; pomagajte, umiram!...

Strašen krik je to bil, roke so se krčevito zvijale. Stresel se je po telesu, vstal je in telednil s težo celega života na preprogo pred prestolom, kjer je pričel zamolklo hropsti in krčevito zasajati prste v tla. Zdelo se je, da je v mrtvaškem boju z berači oblasti, ki so vstali v njegovi viziji.

V tem trenutku se je prikazala Odette de Champdivers.

— 259 —

Izabela je opazovala vso kraljevo krizo od daleč in bilo je, kakor da podnetuje s svojim ledenim nepremičnim pogledom naraščajočo blaznost. Mislila je:

— Morebiti je danes vse končano, zadnja kriza! In potem...

Ob njej je stal Passavant, ganjen od trpljenja zvijajočega se kralja, ki ga je bil rešil iz hidelonske ječe...

V trenutku, ko je kralj zagnal, razprostr na preprogi, mrtvaški krik, se je zganil, kot da bi se hotel vreči naprej... Ali obstal je na svojem mestu, kakor od bliska omamljen...

Videl je angeljsko prikazen...

Angelj Hiše Saint Pol se je bil prikazal.

Angelj, ki je zablestel med durmi ječe in dejal:

— Ne plakajte, kajti končano je vaše trpljenje!...

Ozrl se je na kraljico in videl jo je vso gorečo. Strah ga je obšel. Hotel se je umakniti, ali roka kraljice je objela njegovo zapestje.

— Glejte je dejala. Ona je, moja smrtna sovražnica, ki mi koplje grob pod nogami. Izročam jo v vašo oblast in izpolnite svojo obljubo. Zavezali ste se z življenjem.

Besede so udarile na Hardyjeva ušesa, kakor grom besneče strele — a ni jih razumel. kajti v tem trenutku je ležala vsa njegova zavest v njegovih očeh. Dolgo potem šele, ko je bila prikazen že izginila, se je domislil groznega stavka...

Odette je pokleknila. Prijela je kralja za roko, drugo mu je položila na skelečo čelo in je dejala:

Ker se pride dandanes pri hudi konkurenci do denarja le potom

dobre reklame

svetujemo vsem, ki hočejo kaj kupiti ali prodati, ali ki iščejo službe, da naj inserirajo v izbornem in zelo razširjenem slovenskem ne-
:: odvisnem dnevniku ::

„DAN“

ker ima to inseriranje gotov uspeh.

Oglase za „DAN“ sprejema po najnižjih cenah „Prva anončna pisarna“ v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 8, katera daje radevolje tudi vse za to potrebne informacije.